

mgr Mariusz Czternastek

Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna
im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu

mgr inż. Grzegorz Torbiczuk

Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna
im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu

BEZPIECZEŃSTWO MILITARNE PAŃSTWA

MILITARY SECURITY OF STATE

Wstęp

Bezpieczeństwo militarne współcześnie stanowi jeden z wielu działań bezpieczeństwa narodowego. W latach 90. XX wieku, poruszając tematykę bezpieczeństwa państwa nie stosowano określenia: „bezpieczeństwo państwa” bez podkreślenia znaczenia bezpieczeństwa militarnego. Bezpieczeństwo państwa natomiast definiowano jako „zdolność do jego obrony i całości terytorialnej (w głównej mierze) środkami wojskowymi”¹.

Bezpieczeństwo narodowe, choć nie było równoznaczne z bezpieczeństwem militarnym, to występowało blisko siebie. W Polsce, a także w Stanach Zjednoczonych Departament Obrony określał bezpieczeństwo narodowe jako „wspólne określenie obejmujące zarówno obronę narodową, jak i stosunki zagraniczne Stanów Zjednoczonych, a w szczególności związane z militarną lub obronną przewagą nad jakimkolwiek obcym państwem lub grupą państw, korzystnymi wzajemnymi relacjami zagranicznymi, ze stanem obrony dającym możliwość stawienia skutecznego oporu wrogim i destrukcyjnym działaniem wewnętrznym lub zewnętrznym”².

Na różnorodność zagrożeń niemilitarnych zwrócono uwagę po zakończeniu zimnej wojny, wówczas nadano im znacznie wyższego formatu. Wszystkie zamysły

¹ R. Szpyra, *Bezpieczeństwo militarne państwa*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2001, s. 10.

² J. Kaczmarek, *Sztuka wojenna a nauki wojskowe*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2000, s. 53.

tworzono na wyraźnie szerszych obszarach niż tematyka wojskowa. Bezpieczeństwo militarne w Polsce, podczas początkowych podziałów, pojmowano jako jedną z kilku części bezpieczeństwa narodowego. Ilość wyszczególnionych sektorów i elementów rozszerzała się do końca lat 90. XX wieku, natomiast bezpieczeństwo militarne zajmowało jeden z wielu sektorów. Obecnie wyróżnia się dwa aspekty bezpieczeństwa: wewnętrzny i zewnętrzny, a podział ten jest określony odnoszeniem się do możliwych zagrożeń zewnętrznych lub wewnętrznych. W niedalekiej przeszłości bezpieczeństwo militarne ogólnikowo było „zdolnością do przeciwstawienia się zagrożeniom zewnętrznym”³.

1. Bezpieczeństwo militarne

W obecnych praktykach, zmieniających się zagrożeniach, jakie mają miejsce oraz naukach o bezpieczeństwie nie jest już ono ograniczone wymiarem wewnętrznym, więc znaczy również „zdolność do przeciwstawienia się zagrożeniom wewnętrznym”⁴.

Można powiedzieć, że bezpieczeństwo militarne stało się działaniami różnorodnymi, których celem jest powstrzymanie zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą doprowadzić przy użyciu siły do naruszenia granic i suwerenności państwa. Zagrożenia militarne w latach 90. XX wieku pojmowano jako „splot zdarzeń w stosunkach międzynarodowych, w których z dużym prawdopodobieństwem może nastąpić ograniczenie lub utrata do niezakłóconego bytu i rozwoju państwa albo naruszenie lub utrata jego suwerenności i integralności terytorialnej w wyniku zastosowania wobec niego przemocy militarnej”. W ten sposób definiowane pojęcie zagrożenia nie uwzględnia jednak użycia wewnątrz państwa siły militarnej, dlatego zagrożenie militarne można określić jako „istnienie realnego prawdopodobieństwa zastosowania przemocy zbrojnej przez potencjalnego przeciwnika lub naruszydca porządku wewnętrznego”. Zagrożenie w tym przypadku zwraca uwagę na realną możliwość użycia sił militarnych⁵.

Wojny towarzyszyły ludziom od zawsze, przekonanie, w jakim trwamy skłania się do twierdzenia, iż wojna jest tworem ludzkości, na przykład niewolnictwo, i nie jest to zjawisko naturalne. Wielu badaczy dopatrywało się źródeł wojny w jednostkach, ich charakterze i cechach. Ale odpowiedzi na pytanie: co ostatecznie wpływa na wybuch konfliktu na miarę wojny – nie ma⁶. Źródeł wojen i konfliktów, bezspornie, nie należy doszukiwać się w zagrożeniach militarnych, lecz w pierwszej kolejności są to czynniki niemilitarne, takie jak: kultura, idee, religie, koncepcje geopolityczne.

³ M. Krauze, B.M. Szulc, *Sztuka wojenna. Konteksty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo A. Marszałek, Toruń 2000, s. 63.

⁴ *Mała Encyklopedia Wojskowa*, J. Bordziłowski (red.), Wydawnictwo MON, Warszawa 1985.

⁵ W. Stankiewicz, *Bezpieczeństwo Narodowe a walki niebrojne. Studium*, Wydawnictwo AON, Warszawa 1991, s. 47.

⁶ Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, zespół autorów, Wydawnictwo AON, Warszawa 1994, s. 6.

Istota zagrożeń militarnych nie jest jednak tożsama z użyciem sił zbrojnych. W dzisiejszych konfliktach można wyróżnić użycie w pośredni lub bezpośredni sposób. W pośrednich działaniach sił można wyróżnić, np.: demonstracje wojskowe, zaopatrywanie wojsk w środki do walki, w stopniu znacząco przekraczającym potrzeby danego państwa, prowokacje militarne, niepokojenie sił powietrznych i morskich. Użycie w takich przypadkach nie angażuje sił zbrojnych bądź angażuje w niewielkim stopniu, jednocześnie służąc jako odstraszenie lub zastraszenie.

Bezpośrednie użycie sił zbrojnych jest definiowane jako agresja zbrojna. Definicja ta mieści się w rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych z grudnia 1974 roku „użycie sił zbrojnych przez państwo przeciwko suwerenności, integralności terytorialnej lub niezależności innego państwa”. Rezolucja zwraca uwagę na ataki, agresji, takie jak: „inwazja, atak zbrojny, okupacja, bombardowanie terytorium innego państwa lub użycie przeciwko niemu jakiegokolwiek broni, atak sił zbrojnych na siły zbrojne, marynarkę, lotnictwo cywilne, użycie sił zbrojnych znajdujących się na terytorium drugiego państwa w sposób sprzeczny z porozumieniem, wysyłanie przez państwo lub w jego imieniu grup zbrojnych, sił nieregularnych, dokonujących poważnych ataków zbrojnych przeciwko innemu państwu”. Definicja ta ogranicza się do działań, których podmiotami są państwa, ale dokonano zmiany po 11 września 2001 roku, po aktach terrorystycznych na kilka obiektów Stanów Zjednoczonych, gdyż atak ten został uznany jako agresja zbrojna, początkowo tylko przez USA, a następnie przez NATO.

Dokładne określenie skali zagrożeń militarnych jest przedsięwzięciem wymagającym szerokiej analizy oraz dużej ilości czynników, również tych niemierzalnych, trudnych do sklasyfikowania. Najłatwiej oceny można dokonać poprzez dyslokację sił i ocenę poziomu zbrojeń. Dlatego ważnym elementem, podejmowanym przez państwo, jest utrzymywanie gotowości obronnej (według J. Wojnarowskiego: „to stan elementów obronnych państwa zapewniający stopniowe i elastyczne osiągnięcie kolejnych stanów gotowości obronnej, stosowanie się do skali, miejsca i terminu zagrożenia bezpieczeństwa państwa”). Należy pamiętać, że utrzymanie pełnego potencjału wojskowego pod względem obronnym państwa, w pełnej gotowości jest niezwykle drogie, ale również społecznie niezasadne. Dlatego władze zorganizowały system gotowości obronnej. A zatem, jakość przygotowanej obrony państwa świadczy o utrzymaniu stałej gotowości obronnej państwa i będzie miała zasadniczy wpływ na osiągnięcie jej kolejnych poziomów.

Charakter gotowości obronnej państwa jest wyrażany w zdolnościach każdej dziedziny działalności do podejmowania wszystkich zadań, jakie ujmuje Plan Reagowania Obronnego Rzeczypospolitej Polskiej, operacyjnych planach funkcjonowania, mobilizacyjnych i gospodarczo-obronnych. Podwyższenie gotowości obronnej państwa podczas zaistniałych zagrożeń zewnętrznych polega na zwiększeniu stanów gotowości. Podczas przechodzenia w kolejne stany gotowości obronnej państwa wprowadza się przekształcenie gospodarki narodowej, a nade wszystko dyspozycyjność gospodarki i administracji do celów zabezpieczenia mobilizacji sił zbrojnych.

Ich zadaniem w czasie wojny i kryzysu jest również zapewnianie potrzeb bytowych ludności⁷.

Obecnie mamy do czynienia z rywalizacją zbrojną, więc istotą wyścigu zbrojeń jest doskonalenie jakości uzbrojenia, przetwarzanie w nowe systemy, zwiększanie zasięgu, precyzji i mocy uderzenia. Jednak spośród wszystkich rodzajów broni najgroźniejszą jest broń jądrowa. Obecność broni jądrowej radykalnie zmieniła stan bezpieczeństwa i potrzeby w dziedzinie wiedzy wojskowej i rozwiązywania problemów wynikających z jej istnienia. Mimo iż użycie broni jądrowej ograniczane jest przez powstawanie układów międzynarodowych z ok. 65 tys. w latach 60. XX wieku do ok. 20 tys. do roku 2010. Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Chiny, Francja i Rosja te kraje mają broń jądrową – jawnie, a poza tymi państwami: Izrael, Pakistan, Indie oraz Korea Północna. Największa część wszystkich zasobów broni jądrowej jest w posiadaniu Rosji i Stanów Zjednoczonych⁸⁹.

Współcześnie prawdopodobieństwo wykorzystania broni jądrowej jest niewielkie, lecz istnieje duże zagrożenie użycia broni biologicznej, przede wszystkim w celach terrorystycznych, głównie przez charakterystyczne cechy tej broni, a mianowicie: dostępność celów ataków, proste mechanizmy jej użycia, podstawową wiedzę i duże ograniczenie w możliwości przeciwdziałania.

Dyskusje i rozważania prowadzone nad bronią biologiczną do dziś mnożą pytania: co możemy nazwać bronią biologiczną, jak można z nią walczyć, jakie rodzaje broni biologicznej są dziś dostępne i jakie rodzaje występują, czy jest realne zagrożenie wojną z użyciem tej broni, jakie zasady powinniśmy przyjąć, aby zminimalizować zagrożenie jej użycia bądź przeciwdziałania samym skutkom. Na pewno ważnym czynnikiem jest podnoszenie wiedzy dotyczącej możliwości użycia tego rodzaju broni. Broń biologiczna w wojnach była używana od lat. W 1346 roku wojska tatarskie zostały zatrzymane u murów Kaffy, by ich zarazić dżumą, użyto do tego zarażonych ciał tzw. obrońców miasta. Ok. trzysta lat później, podczas wojny z Indianami i Francuzami, Anglicy ofiarowali Indianom koce zarażone wirusem ospy. W historii można dopatrzeć się wiele przykładów użycia broni biologicznej do celów wojennych¹⁰.

W bezpieczeństwie militarnym niezwykle ważnym elementem jest współpraca militarna, gdyż jest to jedna z wielu form aktywności dążącej do uzyskania oraz podtrzymywania należytego stopnia bezpieczeństwa. W zależności od klasyfikacji można wyróżnić różne jej grupy.

Jeśli przyjąć podział jako poziom organizacji, to można wyróżnić, np. doraźne kontakty między państwami („czyli współpraca bez ugruntowanych podstaw prawnych prowadzona na bazie aktualnych potrzeb oraz wynikłych z zaistniałej sytuacji, w jakiej znalazły się dane państwa”), porozumienia oraz umowy międzynarodowe,

⁷ R. Szpyra, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 12.

⁸ J. Kaczmarek, *Sztuka...*, op. cit., s. 53.

⁹ T. Bąk, Z. Ciekanowski, *Bezpieczeństwo państwa*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu, Jarosław 2014, s. 16.

¹⁰ T. Bąk, Z. Ciekanowski, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 19.

udział w międzynarodowych organizacjach. („To współpraca militarna o bardziej trwałej formie, które można dzielić na dwustronne i wielostronne. Odpowiednio dla formy i zakresu umów przyjmowanych jako kryterium podziału możemy wyróżnić umowy dziedzinowe i kompleksowe. Jeśli kryterium tym uczynimy czas ich trwania, możemy mówić o umowach doraźnych oraz bardziej trwałych przybierających charakter koalicji lub sojuszu”)¹¹.

Umowy dwustronne są podstawowymi formami militarnej współpracy pomiędzy państwami. Cechami tych umów jest, to że mogą dotyczyć podstawowych form, jak również tych zaawansowanych. Dobrym przykładem tego rodzaju umów jest ta podpisana w 2009 roku o polsko-chińskiej współpracy wojskowej. Jest to pierwsza umowa ustalająca zasady w obszarze obronności pomiędzy Polską a Chinami. Współpraca ta zgodnie z art. 2 będzie przeprowadzona z zasadami równości, przyjaźni i wzajemnych korzyści, a także zgodnie z krajowym prawem i międzynarodowymi zobowiązaniami obydwu państw. Faktyczne zadania i przedsięwzięcia będą corocznie określane w planach współpracy na następne lata. Umowy wielostronne, przez wzgląd na treść, można podzielić na: polityczne (umowy o przyjaźni i dobrym sąsiedztwie), wojskowe (militarne sojusze międzynarodowe), gospodarcze, związane z handlem, techniczno-naukowe (wymiany) i kulturalne, dotyczące ochrony oraz wymiany dóbr kultury¹².

W sektorze współpracy wojskowej, wspomniane umowy wielostronne, są to sojusze militarne, takie jak: NATO, czyli traktowane jako zbiorowa organizacja bezpieczeństwa. Dla naszego państwa stanowi podstawowy filar polityki bezpieczeństwa oraz zwiększa możliwości szybkiego reagowania na nowe zagrożenia, m.in. ataki terrorystyczne czy zagrożenia bronią masowego rażenia, czy bezpieczeństwo energetyczne. Działania w tego typu organizacjach są prowadzone przez przystąpienie bądź wsparcie tych organizacji. Największą organizacją jest Organizacja Narodów Zjednoczonych¹³.

Współpraca militarna dla wielu państw jest jednym z głównych elementów służących poprawie bezpieczeństwa, ponieważ ta forma współpracy jest istotnym elementem, by utrzymać określony poziom bezpieczeństwa nie tylko podczas konfliktów zbrojnych, lecz także w czasie pokoju.

W rozsądnym przewidywaniu wybuchu konfliktów na wojenną infrastrukturę oraz infrastrukturę pokoju składa się identyfikacja zagrożeń, a także ład międzynarodowy. Infrastrukturę wojenną tworzą: wiedza, nauka oraz myśl. Nauka wojenna ma długoletnią, a nawet wielowiekową historię i wciąż rozszerza swój dorobek. Pojęcie wojska ciągle się rozwija, natomiast szkoły wojskowe coraz lepiej przygotowują kolejne pokolenia.

¹¹ R. Szpyra, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 28.

¹² J. Karpowicz, E. Dubois, *Siła militarna we współczesnym środowisku bezpieczeństwa*, Wyższa Szkoła Informatyki Zarządzania i Administracji w Warszawie, Warszawa 2014, s. 114.

¹³ T. Bąk, Z. Ciekankowski, *Teorie bezpieczeństwa*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu, Jarosław 2012, s. 37.

Ważny element tej infrastruktury stanowią też naukowo-badawcze instytucje, które dzięki swej działalności wpisują się w formacje militarno-przemysłowe. Utrzymanie tego typu infrastruktury jest ściśle związane ze strategią bezpieczeństwa, strategiami obronnymi i wojennymi. Istotę możliwości wojennych oraz infrastrukturę stanowią przede wszystkim armie o odpowiednio uzbrojonych, wyszkolonych, wyposażonych i usytuowanych wojskach. Największe zagrożenie stanowią te nadmiernie liczne, te których wyposażenie czy uzbrojenie jest nastawione ofensywnie. Zmniejszenie rozmiarów wojsk i armii zaczęło postępować dopiero po zakończeniu zimnej wojny. W Europie powojenne pomniejszanie rozmiarów armii wynosiło od 30 do ponad 50 proc. Armie, które są wyraźnie mniejsze, stają się wojskami zawodowymi i bardziej są przeznaczone do zadań ofensywnych.

W charakterze zagrożenia wojennego nie możemy traktować istnienia sojuszu, jakim jest NATO (dla Polski i Europy Środkowej). Ryzyka występujące są zmniejszane wszystkimi czynnikami, które składają się na infrastrukturę pokoju. Fundamenty jej są podparte nauką. Na wyraźne potrzeby nauk nad bezpieczeństwem i pokojem działają instytucje naukowo-badawcze. Ich liczba i możliwości wzrosły w ostatnich czasach kilkukrotnie. W infrastrukturze pokoju szczególne miejsce zajmuje prawo. Liczba utworzonych dokumentów, regulujących wątek bezpieczeństwa i pokoju, jest tak wielka, iż tworzy ogromną sieć prawną, przez co praktycznie każda agresja jest złamaniem prawa międzynarodowego. W ten sposób stworzony i rozbudowany system ma charakterystyczne cechy, jakimi są pozostawione miejsca do dowolnej interpretacji. Mimo tych słabości, stosowanie prawa jest czynnikiem znacznie zmniejszającym ryzyko wybuchu wojny.

Dużą rolę w budowaniu infrastruktury pokoju odgrywają procesy kontroli wszystkich zbrojeń i rozbrojeń, a regulowane są przez traktaty, porozumienia międzynarodowe i konwencje. W tej części infrastruktura ma bardzo obszerną dokumentację, natomiast ograniczenie zbrojeń pod względem nuklearnym obejmuje tylko Stany Zjednoczone oraz Rosję. Inni posiadacze nie uczestniczą w tym procesie. Wszystkie ograniczenia, a także redukcje zbrojeń konwencjonalnych na terenie Europy normuje traktat CFE-1. Jednym z lepiej funkcjonujących jest system wszystkich zakazów dotyczących użycia broni chemicznej, w przeciwieństwie do działania systemu zakazów broni biologicznej. Systemy ograniczania zbrojeń i kontroli został utworzony po zakończeniu zimnej wojny, więc z biegiem czasu coraz mniej pasuje do zmieniających się realiów i współczesnych potrzeb bezpieczeństwa.

Infrastrukturą możemy nazwać wszystkie instytucje i organizacje, które ją tworzą, ponieważ właśnie one stwarzają warunki, które pozwalają stale funkcjonować całemu systemowi. W globalnym systemie bezpieczeństwa i pokoju główną siłą stanowią ONZ (Organizacja Narodów Zjednoczonych), której pierwotnym zadaniem jest utrzymywanie bezpieczeństwa i pokoju międzynarodowego. Mimo wielu zastrzeżeń co do funkcjonowania ONZ, można założyć, że pozostanie ona najważniejszą organizacją o zasięgu globalnym, organizacją, która dysponuje unikalnymi uprawnieniami, a co najważniejsze, posiada predyspozycje do wymuszania decyzji.

Ten charakterystyczny globalny system tworzą regionalne organizacje działające pod kątem bezpieczeństwa oraz same organizacje bezpieczeństwa działające w rejonie euroatlantyckim, m.in. Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Unia Europejska, Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego oraz Wspólnota Niepodległych Państw są czterema organizacjami. Działających na rzecz bezpieczeństwa i pokoju organizacji o zasięgu globalnym jest wiele, np. Organizacja Czerwonego Krzyża, liczba tych organizacji przekroczyła już 36 tys.¹⁴.

Największych możliwości utrzymywania pokoju oraz łagodzenia wojen i konfliktów warto dopatrywać się w ładzie międzynarodowym. Obecnie uległ on znacznemu przekształceniu, i jak dotąd, nie było to dla społeczeństwa aż tak drastyczne w skutkach, ale proces ten ciągle przyspiesza i ryzyko wojen rośnie. Dwa szybko rozwijające się państwa: Rosja i Chiny ciągle podkreślają swoje ambicje do jego zmiany.

Po tym, jak osiągnęły obecny poziom gospodarczy, utrzymywany na skalę globalną, zaczęły stanowić przeciwwagę dominującym Stanom Zjednoczonym. Ład międzynarodowy jest zagrożony przez stosowane strategie ewolucyjne. Rosja już oficjalnie sprzeciwia się tzw. jednobiegowości ładu globalnego, jak również nie pogodziła się ze stratami, które poniosła po upadku Związku Radzieckiego.

Należy zwrócić również uwagę na rosnące niezadowolenie świata islamu, ale może uruchomić się dopiero po wyklarowaniu konkretnego lidera, który stworzy podstawy koalicji.

W dzisiejszym układzie znaczna część Europy jest silnie zintegrowana, np. w Unii istnieje jeszcze konkurencyjna Rosja, skupiająca część tzw. poradzieckich państw oraz państwa o różnych statusach. Granice Europy w znacznym stopniu wyznacza Unia Europejska, a także granice tzw. Integracji militarnej NATO. W tych rejonach Europy prawdopodobieństwo rozwiązywania konfliktów siłami militarnymi, czyli wojna jest znikome. W Europie Środkowej i Zachodniej nie obserwuje się już skłonności do destabilizacji, ale nie można tego samego powiedzieć o Europie Wschodniej.

Podsumowując, bezpieczeństwo militarne jest ważnym elementem bezpieczeństwa państwa. Skupiając się na kierowaniu bezpieczeństwem militarnym, trzeba wziąć pod uwagę również kierowanie bezpieczeństwem państwa, w związku z tym planowanie strategii w tematyce bezpieczeństwa militarnego trzeba rozpocząć od systemu kierowania bezpieczeństwem państwa, bardzo często zwanym bezpieczeństwem narodowym.

Praktycznym wyrazem funkcjonowania systemu i wszystkich koncepcji związanych z bezpieczeństwem państwa jest kierowanie bezpieczeństwem narodowym. Dlatego istotnym i najważniejszym zadaniem władz rządowych i samorządowych oraz administracji publicznej jest zapewnianie obywatelom bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo narodowe ma system kierowania, który składa się z organów administracji

¹⁴ T. Łoś-Nowak, *Organizacje w stosunkach międzynarodowych. Istota-mechanizm-zasięg*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2004, s. 39.

i władzy, a jest odpowiedzialny za zadania w zakresie bezpieczeństwa państwa, związanego z regulacjami prawnymi oraz komórkami pomocniczymi, np. systemami administracyjnymi i sztabowymi.

Według wielu autorów kierowanie bezpieczeństwem narodowym jest to podejmowanie decyzji oraz organizacja działań, mających na celu zarówno utrzymywanie bezpieczeństwa narodowego, jak i przywracanie go. Działania te skupiają się na wszystkich możliwych okolicznościach oraz stanach funkcjonowania państwa, tj. stanu normalnego działania, kryzysu i zagrożeń, a przede wszystkim stanu wojny.

2. Czynniki wpływające na bezpieczeństwo militarne

Czynnikiem, który odgrywa główną rolę w bezpieczeństwie militarnym jest siła militarna. A tworzą ją w państwie nie tylko formacje zbrojne, lecz także ich zaplecze, czyli administracja, logistyka, organizacje naukowo-dydaktyczne i administracja oraz wszelkie jednostki organizacyjne, wchodzące w skład struktur narodowego systemu obronnego.

Siłami militarnymi nazywamy grupę osób, dysponującą wyposażeniem, bronią, dzięki którym można podjąć walkę zbrojną lub udzielać wsparcia. Siła militarna to jest termin o znacznie szerszym znaczeniu niż siły zbrojne. Wskaźnikiem siły państwa jest siła militarna, a używana we właściwy sposób gwarantuje zwycięstwa i osiąganie założonych celów, również politycznych. Najważniejszą cechą, jaką sprawuje wobec władz państwowych siła militarna jest dyspozycyjność. Razem z innymi czynnikami stanowi zdolności do osiągania bezpieczeństwa w obliczu zagrożeń.

Fizycznymi czynnikami, budującymi siłę militarną, są zasoby państwa, takie jak: przemysł zbrojeniowy, liczba ludności, przemysł metalurgiczny, potencjały naukowe, surowce naturalne, którymi dysponuje państwo, elektronika oraz morale społeczeństwa i przygotowanie obronne. Do czynników tworzących siłę militarną zaliczamy również jakość sprawowanej polityki i rządzenia państwem. Do ważnych cech sił militarnych zalicza się jej charakter, ponieważ jest przedmiotem władzy wewnętrznej oraz ważnym elementem na międzynarodowej arenie politycznej.

Jednak w XXI wieku siły militarnej nie można uznać jako najważniejszego elementu sprawowania władzy, gdyż światowa współzależność stosunków międzynarodowych spowodowała w międzynarodowym prawie wiele formalnych ograniczeń użycia siły militarnej w stosunkach międzynarodowych oraz wojny. Ogół siły militarnej wynika: przede wszystkim ze wspomnianej wyższej liczby ludności, uzbrojenia i sprzętu, sugeruje się na ekonomicznym potencjale. O jakości siły militarnej decyduje jakość wojska, ponieważ stanowi jej podstawę. Na jakość wojska składają się zasoby, jakimi dysponuje armia, uzupełniane i ubezpieczane w sposób bezpośredni oraz pośredni¹⁵.

Niezbędnym elementem sprawnego i efektywnego funkcjonowania wojska oraz wykorzystywania zasobów są wszelkie zasoby energetyczne, stan oraz zasoby

¹⁵ T. Bąk, Z. Ciekanowski, *Teorie...*, op. cit., s. 39.

uzbrojenia, możliwości produkcji metalurgicznej, i co najważniejsze – liczba mężczyzn. Sprawną siłą militarną stanowią również komponenty organizacyjne i intelektualne, takie jak: przygotowanie całego stanu wojskowego, w tym edukacja obronna, przygotowanie całego systemu obronnego, by była możliwość pełnego wykorzystania zasobów obronnych oraz sprawne funkcjonowanie struktur obronnych, militarnych i administracyjnych.

Wpływ na siłę militarną mają również czynniki, takie jak: organizacja i wyposażenie jednostek pod kątem ich przeznaczenia, wyszkolenie całego stanu osobowego, zgodnego z przeznaczeniem, odpowiednie dostosowanie struktur, uwzględniając organizację do pełnienia danych funkcji, poziom i jakość standardów, stan wewnętrznego prawa, a co ważne, jego znajomość i przestrzeganie, elementy łączności, informacja oraz zarządzanie nią¹⁶.

Siłę militarną, a jednocześnie pozycję polityczno-militarną państwa tworzą również inne czynniki, a są nimi: rozwój państwa i technologii wojskowej, w tym tworzenie nowych rodzajów broni, np.: raketowa, źródła napędu oraz nowe sposoby rażenia. Do tradycyjnych, wojskowych technologii dołączyły produkty z przemysłu informatycznego nawigacji, automatyki i cybernetyki. Według J. Karpowicza do siły militarnej zalicza się również pojęcia z sektorów polityki bezpieczeństwa oraz strategii, którymi są: „rozsądna współzależność ekonomiczna podmiotów stosunków międzynarodowych, wiarygodność, której podstawą są różne formy demonstracji zgodności deklaracji militarnych z realiami międzynarodowych stosunków wojskowych, zdolności do odstraszenia w tym umiejętnie użycie atrybutów siły militarnej, jakość strategii i zdolność użycia dysponowanej siły militarnej potwierdzana na arenie międzynarodowej w formie angażowania sił zbrojnych w wojny i konflikty lub operacje przywracania pokoju”^{17, 18}.

Postrzeganie pojęcia siły militarnej ulega znacznej zmianie, ponieważ wpływ na tę zmianę mają czynniki międzynarodowe, a mianowicie: uzależnienie ekonomiczne podmiotów w stosunkach międzynarodowych, organizacje finansowe i gospodarcze, związki religijne i korporacje, organizacje pozarządowe oraz organizacje działające nielegalnie, które mają wpływ na bezpieczeństwo państwa, rozpowszechniona i szeroka sieć nowoczesnych informatycznych technologii i komunikacji oraz znaczny wzrost znaczenia pojęcia – informacja.

Dotychczas wojny charakteryzowały się angażowaniem jak największej liczby żołnierzy i środków walki w bezpośrednim kontakcie. Cały ten wysiłek był skoncentrowany na zniszczeniu zarówno największej ilości wojsk, jak i zajęciu określonego terytorium wroga. W walkę tę były zaangażowane przede wszystkim wojska pancerne i zmechanizowane, najczęściej wspierane wojskami inżynieryjnymi, artylerii

¹⁶ Ibidem, s. 42.

¹⁷ R. Zięba, *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004, s. 79–99.

¹⁸ J. Karpowicz, M. Polinceusz, *Siła militarna we współczesnym środowisku bezpieczeństwa*, cz. I, Wyższa Szkoła Informatyki Zarządzania i Administracji w Warszawie, Warszawa 2014, s. 14–16.

czy lotnictwa, jednocześnie wykorzystując informacje z rozpoznania naziemnego i powietrznego. Reszta działań była prowadzona według sztuki wojennej.

Wojny w bezpośrednim kontakcie pomiędzy zorganizowanymi siłami zbrojnymi, nie uwzględniając tych z użyciem broni masowego rażenia, przynosiły zawsze ogromne zniszczenia i śmierć dużej ilości ludzi. Straty te na dziesiątki lat trafiały w strefy ekonomiczne, gospodarcze oraz kulturowe pomiędzy narodami i państwami. Dlatego pod koniec XX wieku do strategii bezpieczeństwa międzynarodowego wniesiono wiele zmian, które ograniczały użycie siły zbrojnej w polityce i stosunkach międzynarodowych. W zapisach ONZ nakazano spory rozwiązywać na drodze pokojowej, wiele ograniczeń narzucono rządów oraz wszelkim organizacjom militarnym, wojska w zapisach miały nakazane działania w sposób bezpieczny, tak by nie wywoływały niepotrzebnych zniszczeń, strat i ofiar zmuszając jednocześnie do posiadania jak najszerzej informacji o przeciwniku, aby szybko osiągać założone cele podczas działań. W podejmowaniu decyzji normą stało się posiadanie informacji o zasobach i możliwościach własnych oraz przeciwnika.

Ta sytuacja zmusiła do zmian podstawowych zasad sztuki wojennej i poszukiwania nowych technologii, które mogłyby umożliwiać jak najskuteczniejsze działania wojenne prowadzone w nowych warunkach. Wykorzystując informacje, można prowadzić walkę bez kontaktu z przeciwnikiem. Wpływ na ten rodzaj walki mają też nowoczesne technologie wojskowe, komunikacyjne i nawigacyjne, umieszczane na platformach kosmicznych, morskich i powietrznych, tworząc jednocześnie zintegrowany system rozpoznawczy, informatyczny i komunikacyjny precyzyjnego rażenia.

Rozwiązania te pozwalają realizować zadania zabezpieczenia informacyjnego w dowództwie, pozwalającego na precyzyjne wykorzystanie broni dalekiego zasięgu, a przede wszystkim pozwalają na efektywne użycie wszystkich zasobów w walce, gwarantując prawidłową koordynację działań rozpoznania, sił powietrznych, wojsk lądowych, artylerii, walki elektronicznej. Te nowoczesne rozwiązania, czyli zasięg czy moc rażenia, pozwalają w prowadzeniu dzisiejszych wojen siłom powietrznym, morskim i lądowym niszczyć cele przeciwnika z bardzo dużych odległości, jednocześnie nie powodując strat. Sposoby te jednak, by były skuteczne, wymagają ciągłej obserwacji, rozpoznania oraz wyszukiwania wszystkich celów strategicznych przeciwnika. Doktryny tego rodzaju działań zakładają wykorzystywanie wojsk lądowych tylko w sytuacji, gdy obiekty są uznane za konieczne do opanowania, natomiast wszelkie ataki ze strony przeciwnika będą wygaszane¹⁹.

Przykładem pierwszego użycia broni precyzyjnej i doświadczenia, jakie zostało zdobyte, była armia amerykańska w operacji Pustynna Burza (Irak 1991 rok). Poza wykonywaniem działań wojennych i realizacją zadań, przeprowadzono podczas warunków wojennych wiele testów broni precyzyjnej. Wyniki te spełniły niemal wszystkie oczekiwania ich twórców. Większość była wykonana z powietrza, choć

¹⁹ T. Bąk, Z. Ciekanski, *Teorie...*, op. cit., s. 57.

podczas ataków uczestniczyły również wojska lądowe²⁰. Biorąc pod uwagę działania broni precyzyjnej, widzimy, jak duży wywiera wpływ na przebieg użycia siły i prowadzenie działań zbrojnych.

Kolejnym nowym zagrożeniem, mającym wpływ na bezpieczeństwo militarne, są wojny w cyberprzestrzeni, nowatorskie narzędzia i komunikacja, która stworzyła warunki do wojen tzw. psychologicznych. Wojny takie są nazywane wojnami informacyjnymi, a koncepcja ich zawiera działania psychologiczne, ukierunkowane tak, by wywierały wpływ na emocje, obiektywne rozumowanie, motywy, a w ostatniej fazie na zachowanie danej jednostki. W dzisiejszych czasach nie ma konkretnej, zdefiniowanej formy wojny informacyjnej. Czasem występuje pod nazwą cyberwojny czy wojny w sieci. Jest to część konfliktu dokonywanego w systemach internetowych i połączonych z nimi sposobów komunikacji. Uczestnikami ich są niepaństwowe i państwowe podmioty o różnych celach. Wykorzystując dostęp do Internetu, wymieniają zarówno informacje, jak i naciski polityczne, często na poziomie krajowym oraz światowym. Jednak działania w walce z cyberwojnami i zapobieganiu im muszą być prowadzone w moralnym kontekście do demokratycznego społeczeństwa. Co oznacza, że przy użyciu technik informacyjnych będzie dopuszczalne ograniczanie informacji i dostępu do niej, manipulowanie nią czy fałszowanie przy konkretnych sytuacjach i potrzebach. Tak duży wzrost całej infrastruktury informacyjnej, przy równie dużym potencjale gospodarczym oraz militarnym, zmusza do przygotowania i prowadzenia walki informacyjnej na każdym szczeblu. Według doktryny amerykańskiej walka informacyjna może znaleźć wykorzystanie do ataków na cele strategiczne, przy jednoczesnej minimalizacji następstw społecznych. Na poziomach strategicznych wojna informacyjna może obejmować zarówno infrastrukturę cywilną, jak i wojskową, np.: transport, wytwarzanie energii, służby ratunkowe, finanse i bankowość, sieć komputerową i telekomunikację²¹.

Bezpieczeństwo militarne jest sektorem bezpieczeństwa wewnętrznego, które jest najbardziej uzależnione od działań zewnętrznych i wspomagań. W dzisiejszych czasach jest wiele państw, które mogą sobie zapewnić takie bezpieczeństwo przy użyciu własnych sił i środków, lecz do tych nie zalicza się państw o średniej wielkości, m.in. Polska²². Najstarszą formą doskonalenia i poprawy bezpieczeństwa w sektorach militarnych były sojusze i koalicje.

Stwarzanie tego typu sojuszy i pozyskiwanie koalicjantów należy do najstarszych norm w sztuce wojennej. Sojusz definiuje się najczęściej polityczną i wojskową relacją między państwami, związaną w celu poprawy bezpieczeństwa przez agresję ich siły. Standardowe sojusze określone synonimami „przymierze” zarówno w definicji, jak i polityczno-militarnej praktyce nie były organizacjami międzynarodowymi²³.

²⁰ B.S. Lambetch, *NATO's Air War for Kosowo*, RAND, Santa Monica, CA 2001, s. 88.

²¹ J. Bylis, S. Smith, *Globalizacja polityki światowej. Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008, s. 370–371,

²² T. Bąk, Z. Ciekankowski, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 54.

²³ R. Szpyra, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 94–111.

Co najważniejsze, nie miały rozwiniętych struktur, lecz to zmieniło się po II wojnie światowej, w momencie kiedy powstały dwa najsilniejsze sojusze polityczno-militarne. Sojusze te charakteryzują się rozwiniętą strukturą, wspólnymi doktrynami, spójnością organizacyjną, wspólną strategią. Mają również wysoce rozwiniętą wspólną bazę infrastrukturalną, dlatego można je nazwać organizacjami międzynarodowymi.

Obecnym nowoczesnym sojuszem polityczno-militarnym jest NATO Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego, powszechnie znanym jako Sojusz Północnoatlantycki. Sojusz ten jest relacją, w której obie strony zobowiązują się do udzielenia wzajemnej pomocy w sytuacjach określonych jasno w umowie. W dokumentach waszyngtońskich sytuacje te są opisane w punkcie piątym „[...]to zbrojna napaść na jedną lub kilka stron [...]” jednak pewne pole zostało pozostawione stronom do własnej interpretacji i charakteru pomocy, jaką sojusznicy powinni solidarnie podjąć: „[...] strony zgadzają się [...] że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, każda z nich [...] udzieli pomocy stronie lub stronom napadniętym, podejmując indywidualnie i w porozumieniu z innymi stronami taką akcję za konieczną, nie wyłączając siły militarnej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego”²⁴.

Dowolna interpretacja i jej możliwości tego zapisu są ograniczone dokumentami realizacyjnymi, czyli kolejnymi strategiami sojuszu, systemem weryfikacji planów przez ćwiczenia i planami operacyjnymi, jak również stałą rozbudową infrastruktury sojuszniczej. W historii istnienia NATO zapisy punktu piątego znalazły zastosowanie tylko raz, we wrześniu 2001 roku, gdy ataki terrorystyczne na World Trade Center i Pentagon zostały przez sojuszników uznane za zbrojną napaść na Stany Zjednoczone.

Bardzo ważnym elementem o udzieleniu pomocy jest artykuł trzeci, nakazujący członkom organizacji utrzymywanie oraz rozwijanie indywidualnej i zbiorowej zdolności do odparcia napaści zbrojnej. Zasadnicza część wzajemnego powiązania wysiłków sojuszniczych oraz indywidualnych w zapewnianiu bezpieczeństwa, przede wszystkim militarnego, ukazują zapisy w koncepcjach strategicznych sojuszu Artykuł 8: „Nie pozbawiając państw członkowskich obowiązku i prawa do suwerennej odpowiedzialności w dziedzinie obrony, sojusz stwarza im możliwość zwiększenia dzięki zbiorowemu wysiłkowi, zdolności do realizowania podstawowych celów bezpieczeństwa narodowego”²⁵.

Podczas tzw. zimnej wojny Sojusz Północnoatlantycki NATO był klasycznym sojuszem polityczno-militarnym. Swoją charakter zaczął zmieniać później, na przełomie XX i XXI wieku. Wtedy też wzrosła liczba członków organizacji, zwiększał się zasięg oddziaływania strategicznego oraz podejmowanych działań²⁶. Organizacja ta od 1999 roku powiększała ilość sojuszników z 16 aż do 28 członków.

Według ekspertów, by uwiarygodnić swoją przydatność, NATO podejmowało się nowych, nieograniczonych do obrony tradycyjnej zadań, takich jak: w 1995 roku,

²⁴ Ibidem.

²⁵ A. Ciupiński, *Wspólna polityka bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013.

²⁶ T. Bąk, Z. Ciekanski, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 69.

kiedy sojusz wziął udział w interwencji w Bośni i Hercegowinie czy w 1999 roku – udział w operacji przeciw Jugosławii, gdzie w następstwie podjęto kryzysową operację w Kosowie.

W sojuszu, jakim jest NATO można wyodrębnić trzy charakterystyczne koncepcje: strategiczne, polityczne i militarne. Jednak nie można jednoznacznie stwierdzić, że jest to klasyczny sojusz polityczno-militarny, gdyż jest sojuszem, który poprzez swe działania rozszerza zasięg na ponadregionalny.

NATO w Polsce, jako państwie granicznym, skupia się przede wszystkim na utrzymaniu charakteru polityczno-militarnego oraz niedopuszczeniu do tzw. odwojskowania. Z perspektywy naszego kraju szczególne znaczenie ma określanie obrony wspólnej i utrzymywanie tej funkcji jako zadania priorytetowego. W związku z tym najważniejszym, a zarazem koniecznym zadaniem w tej kwestii jest uwiarygodnienie artykułu 5. przy planowaniu operacyjnym wspólnych ćwiczeń, infrastruktury oraz integrowaniu systemu obrony.

Polskie koncepcje zaproponowane w Strategii Sojuszu zostały przyjęte w 2010 roku, a zatytułowano je – *Aktywne zaangażowanie, nowoczesna obrona*. Polska z różnym skutkiem podejmuje działania, aby w modyfikacji NATO nie zagubić najważniejszych i zarazem podstawowych traktatowych funkcji. Od efektów działania Sojuszu Północnoatlantyckiego zależy bezpieczeństwo militarne, a przede wszystkim nasze bezpieczeństwo.

Polska od 1 maja 2004 roku jest również członkiem Unii Europejskiej. Jest to sojusz nazywany też organizacją integracyjną, ze względu na swe jednoznaczne ukierunkowania, a opiera się na zasadniczych filarach, takich jak²⁷:

- Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa;
- Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony.

Ogólne założenia są odzwierciedlone w strategii. Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony zawiera wszystkie koncepcje, potencjał i instrumenty wojskowe i cywilne. Ich zadaniem jest przede wszystkim tworzenie i budowa zdolności do obrony Unii. W 2003 roku powstał dokument zbliżony do koncepcji strategicznej gdzie w części działań militarnych mówi o zadaniach głównie humanitarnych i ratowniczych na terenie zarówno Unii, jak i poza jej granicami. Jednak kluczowymi elementami bezpieczeństwa militarnego są zdolności wojskowe, wyspecjalizowane oraz przygotowane do realizacji wspólnych działań w strukturach wojskowych z odpowiednim wyposażeniem, stopniem gotowości i wszechstronnym zabezpieczeniem. Takim osiągnięciem europejskim w budowaniu struktur wojskowych był Eurokorpus, w skład którego wchodzi: Niemcy, Francja, Hiszpania, Belgia i Luksemburg. Związek ten liczył ok. 50 tys. żołnierzy. Od 2001 roku był w strukturach Sił Szybkiego Reagowania Sojuszu Północnoatlantyckiego. Pod koniec lat 90. XX wieku istniejące struktury wojsk Unii Europejskiej uznano za niewystarczające na jej potrzeby, dlatego

²⁷ J. Barcik, *Europejska Strategia Bezpieczeństwa i Obrony. Aspekty Prawne i Polityczne*, Bydgoszcz–Katowice 2008, s. 96–97.

podjęto decyzję o stworzeniu Europejskiego Korpusu Szybkiego Reagowania, który miał liczyć ok. 60 tys. żołnierzy²⁸. Korpus miał posiadać predyspozycje do wszystkich możliwych zadań wojskowych poza obroną własną. Wkrótce projekt ten okazał się niemożliwy do zrealizowania. W związku z tym pod koniec 2004 roku przyjęto koncepcję o dużo mniejszych rozmiarach, a były to tzw. Grupy Bojowe, liczące ok. 1500 żołnierzy, składające się z kilkunarodowych jednostek zdolnych do prowadzenia małych operacji. Jednak UE zaangażowała kontyngenty wojskowe tylko w czterech operacjach, z ponad dwudziestu, w podejmowanych działaniach, gdzie stosuje się tzw. środki miękkie.

3. Organizacja Narodów Zjednoczonych

Kolejnym czynnikiem wpływającym na bezpieczeństwo militarne jest członkostwo Polski w Organizacji Narodów Zjednoczonych, ponieważ jest to jedna z podstaw w dzisiejszych stosunkach międzynarodowych. W jego regulowane zakresy wchodzi prawie wszystkie dziedziny międzynarodowego życia. Stwarza warunki i możliwości przystąpienia niemal każdego państwa, po spełnieniu odpowiednich warunków. Podstawowym jej celem jest „utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa” Początki ONZ sięgają, powołanej po I wojnie światowej, Ligi Narodów, która była pierwszą organizacją międzynarodową, a jej celem było zapewnienie i utrzymanie wspólnego bezpieczeństwa oraz gwarancja mechanizmów współpracy międzynarodowej. Jednak nie spełniała oczekiwanych celów i nie zapobiegła wybuchowi II wojny światowej, przerywając jej działanie. Organizacja, która miała pilnować powojennego pokoju międzynarodowego powstała od razu, podczas dyskusji wszystkich państw, które tworzyły koalicje antyhitlerowskie. Wtedy znacznikiem tego były dwa dokumenty: Karta Atlantycka z sierpnia 1941 roku oraz Deklaracja Narodów zjednoczonych z 1 sierpnia 1942 roku²⁹.

Dokumenty te były wyjściem do konferencji międzynarodowej, której celem było stworzenie zasad takiej organizacji. Prace te zakończyły się 26 czerwca 1945 roku, podpisaniem przez państwa Karty Narodów Zjednoczonych. Karta ta jest statutem ONZ i określa cele, zasady, strukturę i kwestie członkostwa. Ponadto stanowi fundament stosunków międzynarodowych, jako najważniejszy dokument prawa międzynarodowego. Najważniejszymi i kluczowymi zadaniami ONZ są zasady umieszczone w karcie, tj.:

- suwerenna równość wszystkich członków;
- wykonywanie przez państwa w dobrej wierze wynikających z karty zobowiązań;
- załatwianie sporów międzynarodowych za pomocą środków pokojowych;
- powstrzymanie się od użycia siły lub groźby jej użycia.

²⁸ A. Ciupiński, *Wspólna polityka...*, op. cit., s. 66–90.

²⁹ Z. Nowakowski, H. Szafran, R. Szafran, *Bezpieczeństwo w strategii bezpieczeństwa narodowego Polski i wybranych państw XXI wieku*, RS DRUK, Rzeszów 2009, s. 53.

Rada bezpieczeństwa jest odpowiedzialna za utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. W jej skład wchodzi 5 członków stałych, a są nimi: USA, Wielka Brytania, Francja, Rosja, Chiny oraz 10 członków niestałych³⁰.

Bardzo istotny wpływ na bezpieczeństwo militarne wywiera samo istnienie pojęcia i tworzenie bezpieczeństwa, które wynika z dążenia państw i starań do poprawy własnego bezpieczeństwa. Każde państwo swoimi działaniami, niezależnie czym się kieruje, jakie ma cele i motywy, przyczynia się do podwyższania zagrożenia u partnerów. Interpretacja takich działań wynika z tego, że własne kroki rozumiemy jako obronne, a działania innych zawsze postrzegamy jako zagrożenie. Samych źródeł możliwych zagrożeń militarnych można dopatrywać się w środowisku międzynarodowym, a w nim siły militarnej, która jest najważniejszym jej elementem polityki. Wynika to z tego, że siła militarna jest narzędziem do stosowania fizycznej destabilizacji elementów państwa. Siła ta, pozostając gwarantowanym czynnikiem wpływu na państwo, już przez jej posiadanie tworzy zagrożenie. Nawet jeśli dane państwo ma pokojowe intencje, zawsze pozostaje podejrzenie, że zamiary te mogą ulec zmianie. Ufność całkowita państwa jest zachętą dla innych partnerów, by ją wykorzystać z katastrofalnymi konsekwencjami. Kroki państw czynione w kierunku zbrojeń, zawsze są postrzegane jako przygotowania do agresji. Każde państwo wówczas będzie się oburzało, że wobec niego są wysuwane podejrzenia o podobne działania. W związku z tym ryzyko wojen jest zawsze obecne przez zagrożenia, które napędzają się wzajemnie. Wszystkie państwa, mimo podpisywania sojuszy i obecnych porozumień dotyczących kontroli zbrojeń, są zawsze ostrożne i przygotowane na czynne zapewnienie bezpieczeństwa. Istnieje jednak świadomość, że obecnie użycie siły do rozwiązywania sporów międzynarodowych jest przez prawo międzynarodowe zakazane, jednak są wyjątki co do zakazu. Siła może być użyta w celach obronnych lub za udzieleniem zgody przez Radę Bezpieczeństwa ONZ³¹.

Podsumowanie

Siła militarna jest bardzo ważnym elementem, by wywierać wpływy polityczne, gospodarcze oraz te mniej istotne. Dlatego bezpieczeństwo militarne jest elementem, któremu należy poświęcić najwięcej uwagi, modernizować je i udoskonalać.

Oceniając Bezpieczeństwo Militarne Polski, można uznać, że nasz kraj w dzisiejszych czasach jest państwem bezpiecznym, jak nigdy dotąd, pod względem militarnym i nie tylko. Członkostwo w sojuszach zapewnia bezpieczeństwo, ale także możliwości rozwoju, więc stopniowo zdobywamy dostępy do najnowszych technologii militarnych, natomiast misje stabilizacyjne pozwalają uzyskiwać niezbędne doświadczenie naszemu wojsku w warunkach bojowych. Kolejnym atutem członkostwa w NATO jest umocnienie naszej pozycji w Europie i Unii Europejskiej.

³⁰ Ibidem, s. 55.

³¹ T. Bąk, Z. Ciekankowski, *Bezpieczeństwo...*, op. cit., s. 119.

Unia Europejska stała się dla nas szansą na rozwój gospodarczy, ponieważ jest wspólnotą ciągle formującą się, więc możemy mieć wpływ na jej kształtowanie i ustalanie zasad, które będą korzystne dla naszego kraju i będą ochraniały nasze interesy narodowe.

Jednak należy pamiętać, że członkostwo jest jedynie szansą, którą można wykorzystać i umocnić naszą pozycję na arenie międzynarodowej. Decydującym elementem o pozycji naszego państwa, rozwiązywaniu problemów i poziomie bezpieczeństwa stanowi nasza siła narodowa.

Prace nad tematyką bezpieczeństwa militarnego muszą trwać nieustannie, ponieważ ciągle zmienia się polska sytuacja geopolityczna, przez incydenty za naszą wschodnią granicą i tworzenie się nowych zagrożeń terrorystycznych oraz cyberprzestrzeni.

Streszczenie

Autorzy artykułu przedstawiają problematykę bezpieczeństwa militarnego oraz pokazują wpływ siły militarnej na bezpieczeństwo państwa. Zwrócono uwagę na fakt, iż bezpieczeństwo militarne w dzisiejszych czasach stanowi jeden z działów bezpieczeństwa narodowego oraz zaczęło stanowić jeden z wielu sektorów. Rozpoczynając rozważania, autorzy w pierwszej kolejności przedstawiają historyczne i obecne znaczenie bezpieczeństwa militarnego na sytuację w państwie oraz na świecie. Następnie opisują czynniki wpływające na bezpieczeństwo militarne i przedstawiają działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz wpływ członkostwa na bezpieczeństwo w państwie. Celem artykułu jest pokazanie, jak ważnym elementem jest siła militarna do wywierania wpływów zarówno politycznych, gospodarczych, jak i tych mniej istotnych oraz ukazanie bezpieczeństwa militarnego jako ważnego elementu, któremu trzeba poświęcić specjalną uwagę, ciągle modernizować i udoskonalać.

Słowa kluczowe: arena, członkostwo, pozycja, sztuka, zastosowanie.

Summary

The authors present the issue of military security and show the influence of military force on the security of the state. Attention is drawn to the fact that military security is now one of the national security departments and has become one of many sectors. Beginning the considerations, the authors first present the historical and current significance of military security on the situation in the state and in the world. Next, they describe the factors affecting military security and present the activities of the United Nations and the impact of membership on security in the state. The aim of the articles is to show how important element is the military force to exert political and economic influences, as well as to show military security as an important element that needs to be given special attention, constantly modernized and refined.

Key words: arena, membership, position, art, application.

Literatura

1. Barcik J., *Europejska Strategia Bezpieczeństwa i Obrony. Aspekty prawne i polityczne*, Bydgoszcz–Katowice 2008.
2. Bąk T., Ciekankowski Z., *Bezpieczeństwo państwa*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu, Jarosław 2014.
3. Bąk T., Ciekankowski Z., *Teorie bezpieczeństwa*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu, Jarosław 2012.
4. Bordziłowski J. (red.), *Mała Encyklopedia Wojskowa*, Wydawnictwo MON, Warszawa 1985.
5. Bylis J., Smith S., *Globalizacja polityki światowej. Wprowadzenie do stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2008.
6. Ciupiński A., *Wspólna polityka bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Di-fin, Warszawa 2013.
7. Kaczmarek J., *Sztuka wojenna a nauki wojskowe*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2000.
8. Karpowicz J., Dubois E., *Siła militarna we współczesnym środowisku bezpieczeństwa*, Wyższa Szkoła Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie, Warszawa 2014.
9. Karpowicz J., Polinceusz M., *Siła militarna we współczesnym środowisku bezpieczeństwa*, cz. I, Wyższa Szkoła Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie, Warszawa 2014.
10. Krauze M., Szulc B.M., *Sztuka wojenna. Konteksty teoretyczne i praktyczne*, Wydawnictwo A. Marszałek, Toruń 2000.
11. Lambeth B.S., *NATO's Air War for Kosovo*, RAND, Santa Monica, CA 2001.
12. Łoś-Nowak T., *Organizacje w stosunkach międzynarodowych. Istota-mechanizm-za-sięg*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2004.
13. Nowakowski Z., Szafran H., Szafran R., *Bezpieczeństwo w Strategii bezpieczeństwa narodowego Polski i wybranych państw XXI wieku*, RS DRUK, Rzeszów 2009.
14. *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, zespół autorów, Wydawnictwo AON, Warszawa 1994.
15. Stankiewicz W., *Bezpieczeństwo Narodowe a walki niebrojne. Studium*, Wydawnictwo AON, Warszawa 1991.
16. Szpyra R., *Bezpieczeństwo militarne państwa*, Wydawnictwo AON, Warszawa 2001.
17. Zięba R., *Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004.